

S F A T U L

ORGAN NAȚIONAL

REDACTAT DE UN COMITET.

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe 1/2 de an 9 cor., pe 1/4 de an 5 cor.

Cultura națiunii.

Minte, deșteptăciune, carte mărită națiune română, și nu va fi neam mai ales înaintea ta, nu te va întrece nici o limbă, nu te va putea stăpâni în contra voinței tale nici o putere în lumea aceasta. Așa ne predicau profeții scrip-turei românești de 200 ani. Și dacă au răsunat în pustiu cândva vorbe înțelepte, de bună seamă glasul profeților a nimerit urechi surde, inimi inpetrite, inpotrivire cu heraradia soră.

— „Ce? că nu-mi fac ficio-rul popă! De ce să invețe? respundea românul mai ales cel dela sate „cum au trăit moșii și strămoșii noștri vom trăi și noi.“ Gândirea aceasta muce-

zită a inpedecat de multeori roata înaintării. Și orbul vede că lumea moșilor și strămoșilor a trecut. — Alte sunt înprejurările de trai azi și mâine iar altele vor fi. — Dacă vrei să trăești trebuie să tri pași cu lumea, altcum carul vremii te strivește, ești în lume cu vederile și deprinderile învechite ca o arătare, ca un strigăt ră-tăcit din lumea apusă, — de răs și compătimire. — Să ne inchipuim pe un strămoș cu cei mai chipesi oi la car, s'ar putea întrece cu carul cu foc? Sau cel mai destoinic copist, cu mașina de scris? Cel mai mare viteaz, chiar Pinteazul de ar fi, cu tunul 30 și 1/2? Resboiul, acest examen al națiunilor ne arată cu cumpăna în-

vingerii trage acolo unde este mai multă învățătură, mai mare tehnică. — Rusia cu milioanele de ostași s'a fărmat de câteva sute de mii ale germanului cult, conștiu și inzes-trat cu toată superioritatea ce dă cultura tehnică. Cultura națională este greutatea neamurilor căci ea rezultă tot ce este și numim : conștiință, ideal, minte, înțelepciune, disciplină, supunere, răbdare și nedejde de bine, tot ce este calitate sufletească. Aceasta avuție sufletească este greul care trage în carâmbul neamurilor, în cumpăna popoarelor.

Neamțul — nu odată l-am văzut zimbând când ne judeca. Pentru aceea purtarea lor era alta față de noi, alta față de

Dela Cârlibaba în drum spre Borșa.

Comunicatele din timpul resboiului spunu despre Cârlibaba amintind luptele uriașe desfășurate între Austrieci și Ruși.

Pe înălțimile satului s au desfășurat în lumina zilelor și în întunecul nopților energii uriașe.

O șosea bună, pe care călătorești, mai mare dragul, mai îndeosebi când vremea este inorată, și până șosilii stropetă de ploaie mărunțică, cernută ca prin sătă — să întinde printre rândurile de munți paralel cu apa Bistriței — aceea Bistriță fermecătoare în undele căreia în vremuri bune se oglindeau atâtea chipuri de fete frumoase-nevinovate.

Doi cai, unul mare și unul mic o păreche nepotrivită, târau caruța noastră. Întâlneam ici și mai incolo, femei, bărbați cari își întorceau capul după noi cu mare nedumerire.

Indată ce vales Bistriței a prins să se lărgească mai cu temei, vechii luptători a fostei intru vecinica tristă pomenire împărății austriece, au ridicat din lemn de brad, clădiri multe la număr — dese, pentru a adăposti în ele energii — ori sub acoperemântul lor să întărească viața bolnavilor și a răniților, pentru ca se fie după însănătoșare aruncați iarăș în vârtoarea focului nestins, — să lupte pentru o cauză neștiută și ne înțeleasă de nimeni.

Bărâci înalțate pe malul Bistriței și mai mari și mai mici — orândite după — întrebuițarea lor.

Unde își plângea dărâmarea timpurie, față de întinsa glorie a unor zile de neagră durere, adăpostind sub acoperemântul lor, comandanții destoinici sau cârpaci în darea ordinelor în comandă.

Cele mari și multe din acestea erau așezate inapoia stâncilor înalte, ascunse de focul tunurilor — siguranță trecătoare și înșelarea fieca-

ruia, căci de moarte nime nu s poate ascunde . . .

Arunc ochii pe o tăbliță înegrită de vremuri rele, însemnată cu litere mari : „Feldspital 818“. Al 818 lea spital din uriașul război, numerotat într-o regiune, unde energia își desfășură cu osândire de veacuri, marile ei puteri, pentru a învinge putrejunea orânduiri de mai înainte.

Câte picături de sânge, au curs sub acest acoperiș! Câte lacrimi s'au vărsat! Câte urechi n'au asurzit! Câte inimi nu s-au împetrit!

Dorurile tuturor celor adormiti în acestea umede clădiri când pacea nopții coborea din cer, așternându-se pe undele răci ale Bistriței de făceu să tacă și ea, astăzi să prefac în boabe mari de amărăciune se străcoară în sufletele orfanilor neîngrijiți blăstamând pe „draguțul de împărat“ care în bătrâneța lui fără să-și ridice ochii sus la cer să vadă că mai există și altă lume a libertății, în afară de dreptul pumnu-

popoarele mai culte. — Zimbeau de primarii nostri, de rânduiala noastră, căci cum spuneau n'au motive de ce să ne prețuiască mai pe sus ca pe negrii, pe harapii din Camerun. — V'o fimultă îngâmfare teutonă la mijloc, dar și un simbur de adevăr în aprețirea germană.

Vedem azi că străinul cum se poartă cu noi. — Ei nu cred în lipsa culturii noastre naționale în trăinicia României-Mari. — Ei văd că ne imbată cu minciuni, să fie acelea cât de cu coarne, noi le credem. — Ei toată speranța și-o pun în lipsa de cultură a neamului nostru. — Doară-doară ne vor prosti și vor mâna apa pe moara lor. — Ei cari șiu prețui învățătura, până nu vor vedea că și noi o îndragim și-i știm prețui dulceața, nu se vor putea împăca cu soarta și cu gândul că să fie stăpâniți și domniți de poporul românesc. — Minte și cultură mărită nație românească! Azi ne trebuiesc dascăli, popi, iuriști, tehnici, medici, ingineri, silvanistici, funcționari, neguțători, industriași și din tot colțul ro-

lui aștepta bătaia ceasurilor șase . . . să iscălească decretul de mobilizare, ca să se arunce năpraznic asupra micului, harnicului popor sârb. Dar și Sârbii să ia aminte! (Tăcerea e, de aur și sabia de foc.) Pe un stâlp am văzut săpat adânc un nume. Unde o fi murit purtătorul lui! Pe unde toate încă viețuești? Alte clădiri altădată adăposteau tunuri, pâni, conserve. Fiecare clădire numerotată.

Și acest întins câmp al ascultării se întindea îmbucătățit în mii de clădiri pe distanță de 5-6 km.

Cu ochii gândeam la furnicarul de lume ce a misuat odată, secole în aceea natură dătătoare de viață spornică . . . Pustiul se așterne peste ele în tot cuprinsul acum.

I-mi pare o lună moartă . . . trăită cândva pentru însângerarea samavolnică a omenirii . . . și toate s'au pierdut s'au îngropat în noaptea existenței stânse. — Cu aceasta lume îngropată sub cenușe s'au dărâmat

mâniei ni se îmbie pâinea, bunăstarea și fericirea. — Să fim vrednici de cerințe le zilei de azi, să ne pricepem chemarea și să punem prin cultura națională cel mai tare fundament României Mari. Minte și carte mărită nație ca să traiești și tu și România-Mare mult și bine pe pământ.

Regele către Crucea roșie americană.

Cetim în „Neamul Românesc“ : Regele a trimis scrisoarea următoare colonelului Anderson, așa de devotatul șef al misiunii Crucii Roșii Americane în România.

„Numele Crucii Roșii Americane va fi binecuvântat totdeauna în țara mea. Cu o energie fără seamăn ea a venit în ajutor suferințelor, făcând probă de un devotament și de o abnegație mai presus de ori ce e-logii.

Prețutindeni unde dezastrul era mai mare, acolo se găsea și Crucea Roșie Americană, pătrunzând în colțurile cele mai îndepărtate ale țării, dând ajutor bolnavilor, îmbrăcând pe cei cari n'aveau vestminte, hrănind pe cei înfomețați, aducând îndulcire suferințelor lor și o bună stare suferințelor.

Adresez mulțumirile mele cele mai speciale membrilor misiunii, cari, sub direcția inteligentă a colonelului Anderson, au săvârșii minuni printre populația săracă.

Deși războiul a fost terminat, în

temelia unui stat, dușmau în formă și în adâncul fondului — nouă celor ce am apărât cu pumnul dreptul nostru și al întregului apus,

Au căzut pintenii și săbiile-lor și pe ruinele acestea plânge astăzi cu durere infrișoșată cel nedreptățit, poporul lor nevinovat dus în gura lupului de conducătorii lui . . .

Iată că șoseua prinde și urce . . .

Ridic fruntea sus, norii să distramă și o lumină de seară să cerne din înălțimea albastră, învăpăind vârful Ineului. Și odată cu aceasta fulgerare de sulji de foc — sufletul meu să ridică mai sus, de acest pământ ticălos — pe umerii caruia stă un cimitir de morți cu tot cuprinsul țărilor, iar peste cimitir dăinuește viața noastră — încă veche în apucături — neînșoită — putredă cum a fost.

Dragomirești, 1919. 14/VII.

Volbură Poiană.

loc de a se întoarce la căminurile lor spre a se ocupa de propriile lor interese, văzând mizeria pe care ocupația a produs-o în țara noastră, membrii misiunii au rămas printre noi cu mult mai mult decât se convenise la început, spre a nu părăsi opera începută,

Nemuritoare va rămâne printre noi amintirea Crucii Roșii Americane“.

FERDINAND.

ȘTIR ȘI TELEGRAME.

— D. H. Cambon, însărcinatul de afaceri al Franței în București, a declarat la recepția din localul fostei ambasade franceze că revendicările României vor fi satisfăcute.

Modificarea tratatului cu Austria.

Laibach 16. Ziarul „Slovensky Naprod“ anunță din Paris, că proiectul păcii cu Austria va fi în întregime schimbat. Schimbări mai esențiale se vor face în condițiunile financiare și în cele ale frontierelor către Ungaria. (Ag. Dacia.)

Când se va semna pacea cu Austria.

Viena 16. Ministrul de externe d. Bauer în expozeul său rostit în parlament a declarat, că pacea cu Austria se va subscrie abia la sfârșitul lunii August. Vorbind despre relațiunile cu Italia, a spus, că la schimbarea atitudinii conferenței de pace față de Austria, Italia nu a avut nici o influință. (Ag. Dacia.)

Un apel al Germaniei către popor.

Nauen 17. Publicul german este făcut atent de autoritățile competente, că după terminarea stărei de război, supușii statelor odinioară beligerante, cari trăiesc în Germania, nu mai trebuiesc priviți ca inamici. Pe de altă parte se așteaptă ca și aceștia să nu mai aibă pe teritoriul german atitudine de victorioși.

Intre Franța și germania.

Lyon 17. Von Lesner a adresat trei note lui Clemenceau : una relativ la comisiunea franco-belgiană pentru a discuta chestiunea teritoriilor invadate din Franța și restaurarea Belgiei, a doua relativ la basinul Saar și a treia cu privire la ocupația militară și exploatarea provinciilor renanc.

La Fiume.

Laibach 17. Din Fiume se anunță, că trupele franceze de ocupațiune de acolo au primit ordin, să fie pregătite de luptă. (Ag. Dacia.)

Contra bolșevicilor.

Polonezii înving. Varșovia 16. Armatele polone continuă cu succes luptele contra bolșevicilor atât în Litvania, cât și în Rusia albă. În ultimele lupte au nimicit două divizii, făcând 800 prizonieri, capturând 8 tunuri, 20 mitraliere și mari cantități de munițiune și echipamente. (Ag. Dacia.)

*

Varșovia 16. În Galiția răsăriteană, între armatele ucrainiene și polone se dau lupte erâncene. Ucrainenii se retrag mereu dinaintea trupelor polone, spre răsărit. Eri ucrainenii au fost respinși pe partea vestică a râului Strypa. (Ag. Dacia.)

Serbările victoriei la Londra.

Londra 16. Englezii năzuesc, ca „serbarea victoriei”, ce se va ține la Londra în ziua de 19 Iulie să nu fie mai puțin impozantă decât cea din Paris. Vor lua parte la defilare 18.600 soldați, dintre cari 300 belgieni, 1000 italieni, 1000 francezi și 1000 japonezi.

Fratele lui Wilhelm către regele Angliei.

Berlin 17. Prințul Enric de Prusia, fratele exkaizerului Wilhelm a telegrafiat regelui George V-a al Angliei :

În numele justiției rog pe Maiestatea Voastră să renunțe de a cere extrădarea M. S. împăratului Wilhelm. După convorbirea pe care am avut-o la Londra cu M. S. la 26 Iulie 1914 m'am întors la Berlin unde am stat până la începutul mobilizării. Certific că împăratul și sfetnicii săi s'au străduit prin toate mijloacele cu putință să înlăture un războiu pe care îl considerau ca un dezastru pentru umanitate.

Sunt gata să resping calomniile contra împăratului Germaniei, cari au fost răspândite de patru ani și care contrazic orice adevăr și mă pun la dispoziție M. V. pentru a Vă face conștient adevărul cu privire la cauzele războiului și a urmărilor lui.

VASILE CZIPLE
redactor responsabil.

PARTEA OFICIALĂ.

Revizoratul școlar al jud. Maramurăs.

Nr. 1264—1919.

Circular.

(Cătră toate autoritățile școlare subalterne).

Deoarece atât la acest revizorat, cât și la alte foruri se înaintează foarte multe petiții prevăzute cu timbre ungurești sau fără indicația că s'a achitat taxa de timbru — prin aceasta îndrum pe toți cei interesați a observa strict ordonanța Nr. 577—1919. dată de resortul finanțelor și publicată în „G. O.” Nr. 8. din a. c. În întâlesul acestei ordonanțe, timbrele emise de statul ungar își pierd valoarea și sunt scoase din circulație, ear părțile obligate la prevederea cu timbre a actelor și documentelor publice sunt îndrumate să plătească taxa de timbre în numerar la acele oficii, unde și atunci, când înaintează actele și documentele respective.

Spre orientare se comunică, că pentru petiție taxa de timbru e 1 (una) cor. și pentru fiecare anexă — dacă aceasta e prevăzută cu timbru mai vechiu și legal ori dacă taxa de timbru s'a plătit la autoritatea care o-a estradat — câte 30 fileri.

Între rugărite, ce obvin mai des numai acelea sunt scutite de timbru, în cari pe baza unui certificat de paupertate se cere un ajutor oare care.

În fine încunostințez pe cei interesați, că petițiile trimise, numai așa vor fi rezolvite, dacă taxa convenită de timbru va fi achitată în numerar.

Zace deci în interesul fiecărui petent să achite cât mai degrab această taxă.

Spre conformare împărtășesc acestea îndemnat de Resortul cultelor și instr. publice prin Circulara din 8. Iulie a. c. Nr. 7844—1919. VI.

Sighet, Ia 23. Iulie 1919.

p. s. T. ȘTOIA,
revizor școlar.

Secția organizării VI—VII.

Apel.

Cătră toate autoritățile administrative și de poliție precum și cătră toții preoții și învățătorii!

Ministerul de războiu liquidator (Secția 10, pierderi) din Viena a rămas și mai departe oficiul central de evidență referitor la pierderile de oameni în fosta armată austro-ungară, dela care se vor cere și în viitor informațiunile asupra soldaților morți, răniți, bolnavi, căzuți, în captivitate, dispăruți etc. până la finea anului 1918.

Acest minister liquidator nizește a adună toate datele necesare de pe toate fronturile și dela statele inamice, fiind acestea de o eminentă importanță, atât din punct de vedere uman, cât și al dreptului privat.

Cu ocaziunea revoluției din 1918 s'au dizolvat pe toate fronturile și mai în toate provinciile fostei monarhii austro-ungare, prin urmare și pe teritoriul de sub imperiul Consiliului Dirigent, o mulțime de spitale și alte instituțiuni militare, iar actele acelor au fost sau predate oficiilor civile, sfaturilor naționale locale, gărzilor înființate, ba chiar și la particulari, sau confiscate din partea acestora, prin urmare e posibil, că atari acte în mare parte se păstrează încă.

În consecință rugăm toate autoritățile militare, administrative și de poliție, apoi toți preoții și învățătorii etc., ca să caute în cercul lor de activitate după atari documente, însemnări, registre, etc. cari ar putea servi la adunarea datelor asupra soldaților morți, dispăruți, răniți, bolnavi, căzuți în captivitate etc. și asupra cărora până acuma încă nu s'au trimis informațiunile necesare la Minist. liquidator din Viena, precum și să iee procese verbale cu persoanele, cari ar ști da lămuriri asupra vre-unui spital militar (pe teritoriul de sub Imperiul Consiliului Dirigent).

La acte, documente etc. de caracter general nu se reflectează.

Toate însemnările, actele adunate etc. să se trimită la S. O. VI—VII (serv. sanitar). Sibiu, de unde se vor trimite Ministerului de războiu liquidator din Viena.

Sibiu, 12 Iunie 1919.

Baron Boeriu,
general de divizie.

Nr. 55,211

Gazeta Oficiala. Nr. 32.

Nr. 7126.

Ordin circular.

Cătră toate autoritățile militare, privitor la repartizarea și utilizarea baracamentelor.

Fiind informați zilnic, că unele baracamente, cari ar mai putea fi utilizate atât pentru scopul militar cât și utilitate publică, continuă să fie stricate de populație sau chiar vândute de autorități, se ordona, a dela data publicării acestui ordin nici o baracă sau instalație militară să nu se mai strice sau să se vândă fără știrea noastră, decât după ce noi am hotărât, pentru fie care caz în parte, că baraca sau instalația nu mai poate fi de vreun folos pentru armată.

Pentru a se ușura aprecierea fiecărui caz, delegații tuturor autorităților militare și civile din fiecare localitate se vor întruni și în comun acord vor încheia procese verbale, însoțite de schițe

simple despre barăcamentele de pe teritorul respectiv, arătând amănunțit starea lor, scopul pentru care au fost contruite, dispunând imediat și asupra pazei celor ce nu sunt încă păzite și făcând propunerii asupra destinației, ce li s'ar mai putea da în starea lor actuală, atât pentru scopuri militare, cât și pentru scopuri de utilitate publică.

Din partea armatei se delegă în comisia pentru acest scop:

a) în orașele cu garnizoană și birourile de geniu comandanții de garnizoană sau delegații lor și un delegat al biroului de geniu;

b) în celelalte garnizoane: comandanții de garnizoană sau delegații lor;

c) în localitățile unde nu sunt trupe, însă se găsesc secții sau subsecții de art. la o departare de 25 (douăzeci și cinci) km. se delegă șefii acestor unități de artilerie;

d) în celelalte localități, mai ales în comunele rurale, se delegă șefii posturilor de jandarmi respective.

Referitor la delegații civili organele militare susnumite se vor adresa autorității celei mai mari civile din localitate pentru a desemna delegații respectivi.

Se recomandă, ca la încheierea procesului verbal să ia parte și proprietarul terenului ocupat de bărci și eventual orice alte persoane interesate.

Câte un exemplar din procesul verbal se va lua de către părți, iar unul

ni se va trimite cât de urgent nouă S. O. VI—VII. Serv. geniu — Cazarmament, Sibiu.

Cu acest ordin se rezolvă și toate cererile de lăsarea barăcamentelor, cari s'au făcut până în prezent.

Toate ziarele sunt rugate să publice acest ordin circular.

Sibiu 24 Maiu 1919.

DEMAȘNIANU,
general de brigada.

C. D. R.-Secția organizării VI--VII.

Notă circulară

privitoare la felul cum trebuie să fie efectuate staegurile tricolore.

Se observă aproape în general modul neregular, în care sunt întocmite steagurile tricolore, ce se arborează la solemnități, având colorile naționale perpendiculare cu bățul, — ceea ce e greșit.

Se aduce la cunoștință generală, că colorile naționale trebuie să fie paralele cu bățul și începând dela băț în ordinea: albastru, galben și roșu.

Toate autoritățile militare și civile sunt rugate să corecteze această lacună, ear comenziunile de garnizoană să supravegheze conformarea.

Toate ziarele sunt rugate să publice această notă.

Sibiu, 20. Junie 1919.
Nr. 53,023.

Pentru șef:
DOMAȘNIANU,
general de brigada.

In atenția oficiilor civile și militare!

Cel mai bun aparat-multiplicator de acte este aparatul !!

„OPALOGRAPH“

După o descriere simplă se pot face copii în un număr după plăcere !!

Singurul vânzător este:

ALEXANDRU FEKETE

librar în Sighetul-Marmației.

La librăria

ALEXANDRU FEKETE

se pot cumpăra zilnic ziarele

„PATRIA“

și

„Renașterea Română“

cu cele mai proaspete noutăți din întreagă lumea.

„S F A T U L“

cea dintâi foaie românească în MARAMURĂȘ, primește spre publicare anunțuri și inserțiuni pe lângă prețurile cele mai moderate.

„Tipografia culturală societate pe acții“

Sighetul Marmației (Palatul cultural).

Conducător: ALEXANDRU FEKETE.

Dispune de bogat material de litere, e provăzută cu mai multe mașini și motoare electrice.

Se recomandă pentru tipărirea de:

Bilete de vizită, bilete de adrese și anunțuri de logodna, ordine de dans. — Tipărițiuni comerciale și oficioase de tot soiul. — Opuri și ziure, în toate limbile patriei. Întrebări și comande prin postă, se rezolvă prompt.

„M A R A M U R Ă Ș A N A“

institut de credit și economii societate pe acții în Sighetul-Marmației

Capital societar 220.000 corone

Fonduri . . . 25.000 corone

Depuneri . . . 800.000 corone

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri sau în cont curent.
2. Acoardă împrumuturi hipotecare.
3. Escomtează cambii (polițe) efecte și pretenziuni șigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
4. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetarea de efecte (lombard).
5. Participă la fondarea de în deosebi la înființarea de însoțiri de tot soiul.